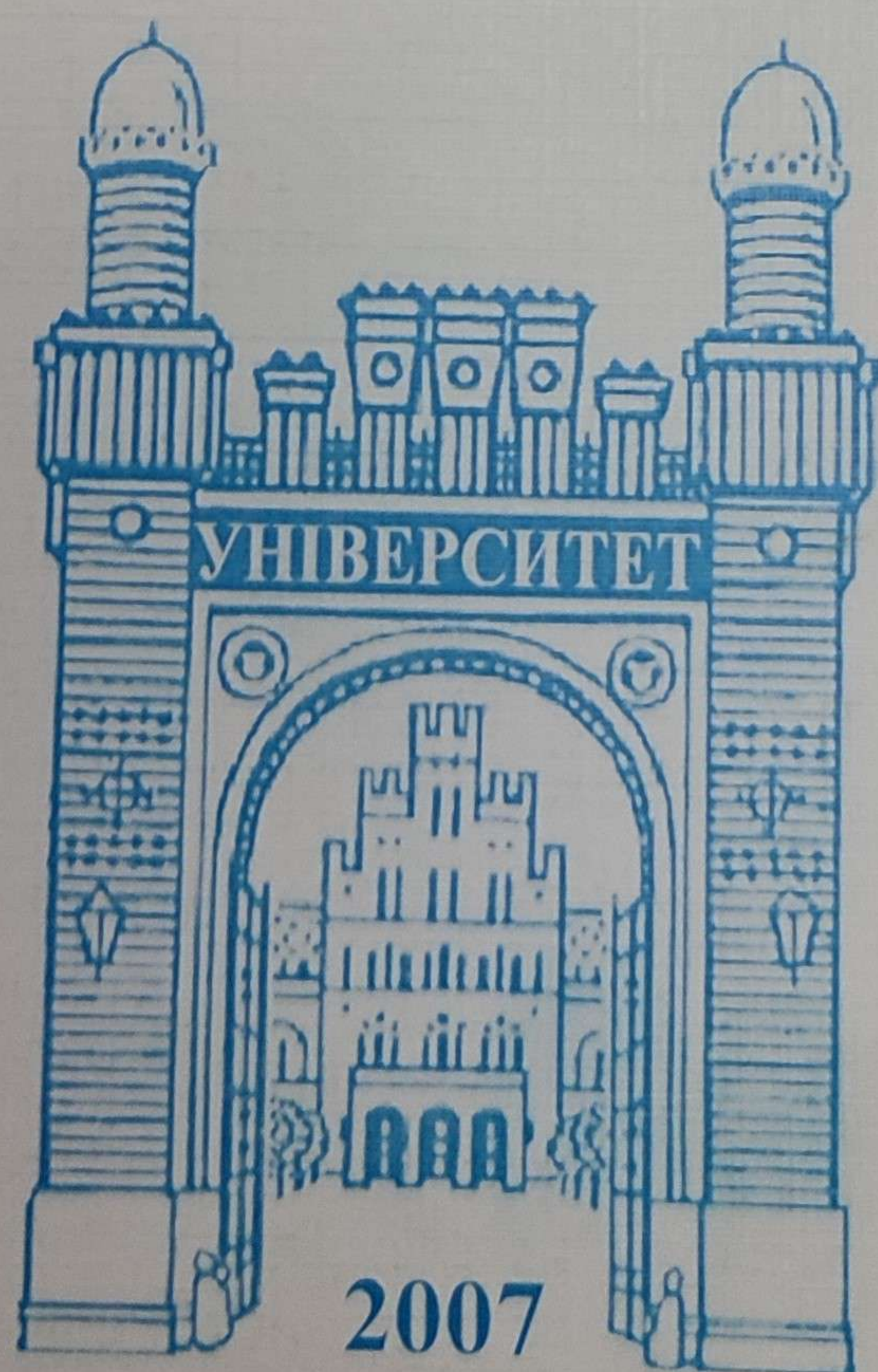

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 346-347

Філософія

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рік заснування 1996

Випуск 346-347

Філософія

**Збірник
наукових праць**

Чернівці
“Рута”
2007

**Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць.
Випуск 346-347. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – 247 с.**

*Naukoviy Visnyk Chernivetskoho Universitetu: Zbirnyk Naukovykh Prats.
Vypusk 346-347. Philosophy. – Chernivtsi: Ruta, 2007. – 247 p.*

До наукового збірника включено статті, присвячені дослідженням актуальної проблематики філософії науки та методології гуманітарного пізнання, різних аспектів аксіології, теорії культури, історії світової філософії, соціології, філософії освіти, етики, релігієзнавства тощо.
Для науковців і викладачів, аспірантів і студентів, усіх небайдужих до новітньої світоглядно-філософської та науково-методологічної думки.

Articles related to investigations of topical problems of philosophy of science and the methodology of humanitarian cognition, various aspects of axiology, theory of culture, history of world philosophy, sociology, philosophy of education, ethics, religious studies are highlighted in the issue.

For scientists, teachers of higher school, post graduate students, students and everybody who is interested in the latest achievements of scientific and methodological reflection, Weltanschauung conception and modern philosophy.

Редколегія випуску:

Марчук М. Г. – доктор філософських наук, професор (науковий редактор);
Балух В. О. – доктор історичних наук, професор (заст. наукового редактора);
Чорний І. П. – кандидат філософських наук, доцент (відповідальний секретар);
Вовк С. М. – доктор філософських наук, професор;
Маковецький А. М. – доктор соціологічних наук, професор;
Сидоренко М. М. – доктор філософських наук, професор;
Филипович Л. О. – доктор філософських наук, професор;
Кисельов М. М. – доктор філософських наук, професор;
Починок Б. В. – кандидат філософських наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Збірник входить до переліку фахових видань ВАК України

Свідоцтво Міністерства України у справах преси та інформації
№ 2158 серія КВ від 21.08.1996 р.

Загальнодержавне видання

Адреса редколегії випуску “Філософія”:
кафедра філософії, філософсько-теологічний факультет,
національний університет, вул. Кошобинського, 2,
м. Чернівці, Україна, 58012.
Тел. – 8 (0372) 58-48-78. E-mail: animus@ukr.net

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СМИСЛИ РЕМІФОЛОГІЗАЦІЇ
ЗМІСТУ ГОМЕРІВСЬКОЇ “ОДІСЕЇ” В ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ

Стаття аналізує сучасні бачення гомерівської “Одісеї”, пов’язані з можливістю вираження універсальних онтологічних проблем: тиранії, влади, особистості тощо.

Характеризуючи явище “ремифологізації” в літературі ХХ ст., слід відзначити, що вона є відповіддю на нові процеси, які відбувалися в культурі на початку століття: розчарування в позитивістському раціоналізмі та еволюціонізмі; вплив на літературні процеси неокласичних теорій, нових ідей у психології та етнології; незадоволення межами реалізму ХІХ ст. [7, с.3]. ХХ століття – століття катастроф, військових конфліктів і глобальних соціополітичних змін – відзначається таким само суперечливим і складним ставленням до міфологічного спадку. Міфологізм ХХ ст. поєднує фантазію і реальність, об’єктивне, раціональне та суб’єктивне.

Завдяки “відкритості” [6, с.49] змістової системи, та наявності універсальних “морально-психологічних домінант” [6, с.73] гомерівська “Одісея” продовжує своє літературне існування, зазнаючи істотних переосмислень у різні культурно-історичні епохи. Здатність епосу перетворюватися й актуалізуватися у відповідний період пояснюється еволюцією суспільства та переоцінкою його певних моральних засад. Однією з основних причин, що уможливило перетлумачення образів гомерівських поем, як вказує І.Шталь, є виділення в них “вселюдської” сюжетної схеми [8, с.16], котра відображає величезний культурно-історичного матеріал, використаний Гомером, та вміння аеда торкатися тих проявів життя, які становлять саме життя.

У міфах модерністів цікавлять ані фабули, ані самі символи, а певна засаднича структура переконань [10, с.133], не сама ситуація, а її проекція у людській свідомості та реакція на неї. Так, у драмі “Повернення Одісея” С.Виспянського “сюжет із мети оповіді стає лише приводом для опосередкованого відображення узагальнених на рівні філософії абстракції конкретних явищ і фактів соціальної інтелектуально-психологічної реальності...” [4, с.397]. Тобто сам сюжет перетворюється на параболу для розгортання боротьби індивідуума з визначеним. Звільнення людини від фатуму уособлює образ Одісея у творах Й.Бехера “Одісей”, Г.Маурера “Повернення додому Одісея” та ін. Особливої уваги заслуговує епічна поема Н.Казандзакіса “Одісей”. Автор продовжує гомерівський міф новою подорожжю ітакійця, який викрадає Гелену та засновує на Криті комуністичне місто-країну. Письменник дає стоїко-алегоричну інтерпретацію міфу про Одісея, який зазнає невдачі у своїх починаннях і помирає, досягнувши внутрішньої свободи і своєрідної святості.

Є.Мелетинський відзначає тенденцію до деструктивності в міфологічних творах цього періоду – “заміни світовпорядкування космосу хаосом” [5, с.47], що яскраво демонструє роман Дж.Джойса “Улісс”, який стає еталоном модерністського роману. Використовуючи гомерівську “Одісею” у вигляді сюжетно-композиційної схеми (міфологеми), ірландський письменник розповідає про один день із життя Блума (сучасного варіанта Одісея), який здійснює духовну подорож [9] для пошуку свого “Я”. Як архетипним зразком темою “Одісеї” послуговується й Е.Барт (“Внук Одісея”). Письменник описує пригоди збитого над африканською пустелею лейтенанта Фріца, проводячи паралелі до пригод Одісея у лотофагів.

Античний сюжет стає відображенням політичних проблем сучасності у творчості німецьких поетів: Г.Маурера “Античність”, Е.Арендта “Година Гомера”; прозаїків: А.Зегерс “Дерево Одісея”, Л.Фюрнберг “Новий Одісей”, Б.Реймані “Діти Еллади”. Заклик до гуманізму звучить у “Філоктеті” Г.Мюллера. Головний герой – людина, яка не бажає йти на війну, бореться проти підступів Одісея. Філоктет є виразником сучасного духовного стану людей, які пережили Другу світову війну – він втомлений і розбитий чоловік, який засуджує варварські стосунки.

У трактуванні “Одісеї” особливо відчутною стає нова хвиля змістової деміфологізації образів. Г.Кірш ставить під сумнів героїзм гнаного долею Одісея та бажання повернутися до старого життя Пенелопи (“Повідомлення про Телемаха”). Чимало авторів, як, наприклад, Р.Гагельштанге (“Великий пройдисвіт”) у зображенні характеру Одісея виділяють домінантними рисами хитрість та лукавство. Так, головний герой Ж.Жіоно (“Народження Одісея”) виводиться брехливим мореплавцем-бабієм, який сам вигадує свої пригоди і боїться повертатися додому, побоюючись молодих коханців своєї невірної дружини Пенелопи. У романі В.Йенса “Заповіт Одісея” пригоди приписуються ітакійцю помилково. Як тінь із царства мертвих, він повертається у світ, якого більше не розуміє, в дім, де його ніхто не чекає. На родинних зв’язках Одісея з Автоліком та Гермесом наголошує Ф.Лоуренс (“Одісей і Пенелопа”). Життєва позиція його

героя полягає у прокладенні дороги світом свідомим обманом. Повністю тривіалізує гомерівський сюжет Г.Гейслер, який використовує будь-яку можливість внесення у сюжет елементів еротизму та мотивує кінцеве рішення Одиссея повернутися додому послабленням сексуальної енергії.

У другій половині ХХ ст. використання міфології відбувається на якісно новому рівні. Широкого розмаху в літературі набуває міфологізування, за допомогою якого створюються глобальні моделі світу. Міфологічні паралелі допомагають акцентувати проблеми й колізії. Одним із найпродуктивніших джерел античності виступає й "Одіссея". Італійський письменник А.Моравія використовує сюжет "Одіссеї" як внутрішній у романі "Зневага", зображаючи проблеми мистецтва та етичної позиції художника [3, с.50]. Подорож гомерівського Одиссея в підземний світ використовується Г.Носсаком у романі "Некія" як структурний зразок для історії, яка відбувається невдовзі після великого голокосту. Повернення героя до зруйнованого після катастрофи міста виступає очевидною паралеллю до розпорошеної війною Німеччини. Мандрівник Одиссей шукає себе і своє місце у новому світі, в якому він раптово опинився.

Складні суспільно-політичні процеси ХХ ст. – дві світові війни, численні військові конфлікти та тоталітарні політичні режими – заставляють замислитися над самою природою людини. Наростаюча агресивність суспільства веде до виникнення проблеми "дегуманізації", втрати індивідуальності. Тенденції еволюції цивілізації знаходять своє відображення у літературі, яка веде активний пошук форм і структур для вираження цих проблем. Однією з таких структур є "Одіссея". Перетворення людини у псевдо-людину знаходимо у повістях К.Варналіса "Щоденник Пенелопи" та Є.Анджеєвського "Ніхто".

У нових оповідних координатах повісті К.Варналіса конструється модель екзистенційного відчуження між індивідом і соціумом (Пенелопа – ітакійське суспільство) і між окремими індивідами (Пенелопа – служниця Мірто, Пенелопа – Одиссей та інші): "Одіссей полишив мене молодичкою з вередливою й дратівливою дитиною, що знай хапається за мої спідниці. І навіть не поцілував мене на прощання. Певне, щоб не бути слабкодушним у очах голоти. Можна подумати, він коли-небудь цілував мене вдома!... Ось і тепер, зіпершись на щоглу, він, навіть не глянувши у мій бік, махнув на прощання своїм волохатим ручищем" [2, с.9]. Тріщина між різними екзистенційними системами росте від сторінки до сторінки щоденника і в кінці кінців переростає у повне неприйняття Пенелопою іншої позиції, відмінної від її власної. За той час, поки Ітакою правив Одиссей, дружина завжди була у затінку його влади і слави. Але тепер, коли чоловіка немає, Пенелопа бажає насолодитися цими приємними хвилинами. Вона каже: "Хвала вам, боги, за ті муки й нещастя, що їх ви дарували нам, володарям. Хвала вам і за даровану вами найбільшу у світі насолоду: мучити, вбивати, бачити, як нас бояться!" [2, с.19]. Ці слова могли б стати гімном тиранів усіх часів і народів. І говорить їх, як не дивно, жінка – істота традиційно м'якша і лагідніша, ніж чоловік. Проте Пенелопа не мучиться докорами сумління. Вона одержима ідеєю зробити свій палац "храмом добродетності". Засобами боротьби з гріхом вона вважає ніж, молоток або мотузку.

Головна героїня керується думкою, що сила сіє страх, а страх породжує повагу. Пенелопа К.Варналіса стає прообразом тирана, не тільки жорстокого, а й розпусного. Усі почуття, які Пенелопа демонструвала Одиссеєві, були награними, несправжніми. Про свого чоловіка вона говорить так: "Мені остогид Одиссей. Він згубив мої кращі літа" [2, с.27]. Її дратує те, що він не піддається владі Ерота, який повністю володіє її власними думками.

Статичному образу гомерівської Пенелопи К.Варналіс протиставляє власне бачення цієї жінки, з самого початку самотійної, що ненавиділа своє становище раби чоловіка, сильної і навіть у чомусь правої. У цьому плані сучасна Пенелопа радикально відрізняється від давньогрецької, яка не тільки не вважала себе рабою, але навіть і не замислювалась над фактом власного буття, не кажучи вже про своє існування як соціального й морального індивіда. Домінуючою рисою в характері варналісівської Пенелопи виступає початкова самотійність героїні, що неминуче переростає пізніше в умови, що специфічно склалися, в невгамовне бажання правити. Особливістю образу героїні є відсутність традиційності як такої. Пенелопа, яка звикла наказувати, не може відмовитися від своїх бажань, що не регулюються розумом і загальноприйнятими моральними нормами.

У новій версії образ Пенелопи стає прозорою аллюзією двоякої сутності політичної диктатури сучасної автору Греції. Таке авторське переосмислення образу виконує роль структурно-семантичної зв'язки давньогрецького і нового міфів і робить Пенелопу двосвітною одночасно. Складність поведінкових мотивувань, неадекватність мислення, внутрішнє і зовнішнє роздвоєння – усе те, чого не знав древній міф, руйнують гомерівський сюжет. Свідомість ітакійської цариці багато в чому є продуктом нової епохи, з її повністю відмінною (порівняно з древньою формацією) системою цінностей.

Є.Анджеєвський змальовує світ гомерівських персонажів у повісті "Ніхто", метафоричній сучасності письменника, та створює гротескно-карикатурні картини людського середовища. Польський письменник заглядає в душу колишнього героя Одиссея, який поступово перетворюється

на циніка, для якого людські життя нічого не вартують. Позиція невтручання Одиссея у звірства п'яних супутників, посилюючись на втому, призводить до смерті близької йому людини – Ноемона. В абсурдності своєї поведінки й абсолютній відстороненості від подій головний герой повісті “Ніхто” стає схожим на персонажа роману А. Камю “Сторонній”. Одиссей займає позицію спостерігача і сприймає події як такі, що відбуваються уві сні. Як і герой А. Камю, він байдужий до самого життя. Вчинки обидвох героїв імпульсивні і не мають чітко окреслених об'єктивних причин. Протагоніст роману “Сторонній” просто вбиває людину лише через те, що стояла спека і його засліплювало сонце. Так і Одиссей чинить криваву розправу над товаришами через те, що втомився щось з'ясовувати і доводити іншим. Єдиний вцілілий – блазень Смійся-Плач – зобов'язаний своїм життям не людським почуттям і милістю Одиссея, а тим, що господарю потрібен свідок його нових подвигів. Колишній герой заявляє: “Я сочиню нову легенду, нову велику гру. Избавясь от свидетелей, я буду свободно творить легенду” [1, с.550]. Гомерівський герой перетворюється в моральну потвору, яка може жити лише із собі подібними – вбивцею невинних дітей-калік Смійся-Плач. Одиссей боїться тих, хто загляне у його душу і зможе прочитати те, що він, теперішній Одиссей, не є славетним героєм і завойовником Трої, взірцем для наслідування. Лише Смійся-Плач зумів побачити деградацію душі господаря та залишитися живим лише тому, що їх пов'язувало дещо більше ніж дружба – чорні діяння.

У контексті епохи письменника, Одиссей стає символом усіх і кожного, хто перетворюється з людини просто в істоту, деградує і ламається під тиском оточення. Це крик про допомогу людини, що не змогла протистояти реальному світу й загинула під уламками власних ілюзій. Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що зниження, дегероїзація персонажів та складність мотивів їх поведінки покликані наблизити “Одіссею” до сучасності, перетворити її в “роман про сьогодні” з його наростаючим процесом дегуманізації.

Висновок. Отже, сучасні бачення давньогрецької поеми пов'язані з можливістю вираження універсальних онтологічних проблем: тиранії, влади та особистості. К. Варналіс, що тираном за сприятливих умов може стати кожен, незалежно від того чоловік це чи жінка. Актуальним для людства ХХ ст. з його деструктивністю є проблема наростання агресивності та перетворення головних героїв на антигероїв. Звернення письменників до традиційного сюжетно-образного матеріалу зумовлені конкретними суспільно-історичними обставинами. Знаковою для ХХ ст. стала Друга світова війна, що і позначилося на інтерпретації поеми “Одіссея”. Низка онтологічних проблем розглядається в рамках нових оповідних структур переосмисленої “Одіссеї” в іншому ракурсі й отримує часто несподіване, з погляду традиції і просто логіки, розв'язання. Образ оповідача, що виконує структуруючу й організуючу функції, силою свого авторитету розставляє в нових версіях традиційного сюжету моральні та психологічні акценти, добиваючись висвітлення онтологічного й аксіологічного кола проблем у потрібному йому напрямку. При цьому традиційне сприйняття часто виявляється трансформованим.

Література

1. Анджеевский Ежи. Никто // Сочинения. В 2-х т. Т. 2. Повести. – М.: Худож. лит., 1990. – С. 439-557.
2. Варналіс К. Щоденник Пенелопи // Сучасна грецька повість – К.: Дніпро, 1981. – С. 7-103.
3. Гребенников Н. С. Зарубежная литература XX века. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 178 с.
4. Липатов А. В. Литературные влияния и типологическая общность (соотношения и критерии) // Сравнительное изучение славянских литератур. – М.: Наука, 1973. – С. 391-409.
5. Литературный энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1987. – 752 с.
6. Нямцу А. Основы теории традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 2003. – 80 с.
7. Стоян С. П. Міфологічна традиція в літературній творчості ХХ ст.: Автореф. ... канд. філос. наук. – Київ, 2002. – 18 с.
8. Шталь И. В. Гомеровский эпос. – М.: Высшая школа, 1975. – 246 с.
9. Якубовська Н. Особливості емблематичного функціонування гомерівської “Одіссеї” // Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 29-31 березня 2006 р.: В 3 т. – Т. 2. – К.: НАУ, 2006. – 316 с. – С. 172-174.
10. Florýnska H. Horyzont mityczny literatury Młodej Polski // Archiwum historii filozofii i myśli społecznej. – Wrocław-Warszawa-Raków-Gdańsk, Zakład narodowy imienia Ossolinski, Wydawnictwo polskiej akademii nauk. T. 26. – 1980. – S. 117-160.

Summary

Natalia Yakubovska. To the problem of transformation of ontological factors in the contemporary culturology. The article is focuses on investigation of features Homeric “Odyssey” reconsideration, on of the most actively functioning part of a mythological material of the XX century. The main attention is paid to the clarification of the adaptable processes with use of the traditional material that is displayed on the levels of thematic, which serve for realization of various thematic filling of new works: the problem of authority and society, authority and person, the existential essence of a human being, the choice of a vital way and the increase of mankind aggression.

I. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ

<i>Марчук М.</i> ПОТЕНЦІАЛІЗМ ЯК УМОВА МОЖЛИВОСТІ РАЦІОНАЛЬНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ	3
<i>Гасяк О.</i> ЕПІСТЕМНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІПОТЕТИЧНОЇ ІДЕЇ В СТРУКТУРІ НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ	8
<i>Бродецький О.</i> ІРРАЦІОНАЛЬНІ ПОТЕНЦІЇ ЗНАННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	12
<i>Чуйко В.</i> КОГІТИВНИЙ ПІДХІД І КОГІТОЛОГІЯ	18
<i>Шкепу М.</i> СУПЕРЕЧНОСТІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ТА ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	24
<i>Житарюк І.</i> МІСЦЕ МАТЕМАТИКИ В СИСТЕМІ НАУК ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ	29
<i>Кулініч Б.</i> ОСОБЛИВІСТЬ ІННОВАЦІЙ В ЕМПІРИЧНИХ І ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ АСТРОНОМІЇ	33
<i>Зарубицький К.</i> ГЕОСОЦІОСИСТЕМА: ПРИРОДА І БАГАТОМІРНА СУТНІСТЬ СПОСОБІВ ЇЇ ЦІЛІСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ	38
<i>Турко О.</i> НОРМАТИВНІСТЬ І СВОБОДА В КОНТЕКСТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	44
<i>Рошкулєць Р.</i> КЛАСИЧНА МЕТАФІЗИКА ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ МЕТОДОЛОГІЄЮ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ	50
<i>Стадник М.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСМИСЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ХРИСТІЯНСТВА І НАУКИ	54
<i>Звенигородський В.</i> АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КОРЕЛЯЦІЇ ЗНАННЯ ТА ВІРИ У ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	59

<i>Цинтила О.</i> АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ПОВОРІТ У ФІЛОСОФІЇ ТА ЙОГО МЕТОДОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ	62
<i>Мартиненко О.</i> КОНЦЕПТ І КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ РЕЛЯТИВІЗМ У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	66

II. МЕТОДОЛОГІЯ ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ

<i>Починок Б.</i> ЕПІСТЕМНО-ІНТЕГРАТИВНІ КОНТЕКСТИ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ	71
<i>Черба В.</i> МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРАЦЯХ Л.ГУМІЛЬОВА	76
<i>Починок І.</i> ЦІННІСНА КОМПОНЕНТА МЕТОДОЛОГІЇ ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ	84
<i>Манчул Б.</i> АКСІОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЄДНОСТІ СВІТУ ЛЮДИНИ І СВІТУ ПРИРОДИ В НАУКОВОМУ ПІЗНАННІ	88
<i>Радзиняк Т.І.</i> ЦІННІСНІ ВИМІРИ ГУМАНІЗМУ ТА ЙОГО ГУМАНІТАРНО-НАУКОВІ СМИСЛИ	92
<i>Вовк С.</i> МОРАЛЬ У КОНТЕКСТІ ЦІЛІСНОСТІ ПРЕДМЕТНО-ЛОГІЧНОГО СМІСЛУ	97
<i>Горохолінська І., Гасяк О.</i> ОНТОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ЕТИКОТЕОЛОГІЇ КАНТА	103
<i>Гринчишин Н.</i> ЕТИКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЕМАНУЕЛЯ ЛЕВІНАСА	106
<i>Максимова І.</i> ЕТОС МОВИ ЯК ЕТОС ГРИ	110
<i>Григорків І.</i> ЦІННІСНО-КОГНІТИВНІ ВИМІРИ МІФОЛОГІЧНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	116
<i>Суріна Г.</i> МІФОЛОГЕМА ХАОСУ ТА ЇЇ ЕВРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	121
<i>Чорний І.</i> МІСТИЧНО-МІФОЛОГІЧНІ ВИТОКИ МЕТАФІЗИКИ: ЕВРИСТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	127

III. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

Братасюк М. ПРИРОДНО-ПРАВОВІ ПОГЛЯДИ
УКРАЇНСЬКИХ МИСЛИТЕЛІВ ПОЧАТКУ ХХ СТ. 131

Чернишов В. ВЧЕННЯ Г.СКОВОРОДИ
ПРО ОСОБИСТІСТЬ ЛЮБОМУДРА-БЛАГОВІСНИКА 136

Ковальов С. САМОСВІДОМІСТЬ ЛЮДИНИ
В КОНТЕКСТІ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ
РОЗВИТКУ АНТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ 141

П'ятун В. ДЖ. ЛОКК ПРО ЄДНІСТЬ ДУШІ Й ТІЛА
(ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ) 148

Бескаравайний С. СВОБОДА ІНЖЕНЕРА
ЯК СВОБОДА ЛЮДИНИ У ПРАЦЯХ Б.СПІНОЗИ 153

Павлишин Л. ПРОБЛЕМА ЕВОЛЮЦІЇ
НАДЛЮДИНИ У ФІЛОСОФІЇ Ф.НІЦШЕ 159

Мазурик М. ТОРЖЕСТВО СВІТЛА
НАД ПІТЬМОЮ У ФІЛОСОФІЇ С.ФРАНКА 163

Щербацький Д. РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ
ЛЯЙБНІЦА ПРО БОГА ЯК АБСОЛЮТНЕ ДОБРО 167

IV. КУЛЬТУРОЛОГІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

Возняк В. РОЗСУДОК ЯК ФОРМАЛЬНА КУЛЬТУРА
МИСЛЕННЯ (ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМІРИ) 171

Стецько Д. СВОБОДА ЯК ПРОБЛЕМА КУЛЬТУРИ 175

Сидоренко М. ЦІННОСТІ В КОНТЕКСТІ
ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ ТА КУЛЬТУРИ 179

Назаревич Г. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ
КОНЦЕПЦІЙ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ ТА ЇЇ МОВИ 182

Фоміна Г. "ЛІТЕРАТУРНІ АРХЕТИПИ"
І ЛЕГЕНДАРНО-МІФОЛОГІЧНІ СТРУКТУРИ
В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ 186

<i>Якубовська Н.</i> КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СМИСЛИ РЕМІФОЛОГІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ГОМЕРІВСЬКОЇ “ОДІСЕЇ” В ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ	190
<i>Ковалевич В.</i> КОНСОЛІДУЮЧА ФУНКЦІЯ ЦІННОСТЕЙ ДЕМОКРАТІЇ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	193
<i>Дулін П.</i> ЛІБЕРАЛЬНО-ХРИСТІЯНСЬКІ ЦІННОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	197
<i>Проценко І.</i> МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК СУТНІСНА ОЗНАКА РОСІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	202
<i>Федюк В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОНТОЛОГІЧНОГО ВИМІРУ БУТТЯ СУБ’ЄКТІВ ЕТНІЧНОГО	208
<i>Маковецький А.</i> ВІД ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДО ЗАРОДЖЕННЯ АНОМІЇ: РЕАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ	212
<i>Камбур А.</i> СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ В ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ТЕОРЕТИКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ	215
<i>Гаврилишин Т.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ОЧІКУВАННЯ, СУПЕРЕЧНОСТІ, РОЗЧАРУВАННЯ	218
<i>Ткаченко О.</i> ПРОБЛЕМА ТРАДИЦІЇ В СОЦІОЛОГІЧНІЙ ДУМЦІ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.	221
<i>Кохан В.</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА І СУПЕРЕЧНОСТІ РОЗВИТКУ НАУКИ	226
<i>Ярошенко А.</i> ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	229
<i>Преображенський С.</i> ОСВІТНЄ ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВІДОМОСТІ СУЧАСНОГО ПРАВОСЛАВНОГО ВІРУЮЧОГО	233
<i>Хазін В.</i> УМОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУБ’ЄКТИВНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ВИМІР	237

Наукове видання

**Науковий вісник
Чернівецького університету
Збірник наукових праць
Випуск 346-347
Філософія**

Технічний редактор
Софія Марчук

Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць.
Випуск 346-347. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – 247 с.

*Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК № 891 від 08.04.2002 р.*

Підписано до друку 09.01.2007. Формат 60 x 84/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 28,5.
Обл.-вид. арк. 30,5. Зам. 79-п. Тираж 100.
Друкарня видавництва "Рута" Чернівецького національного університету
вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна, 58012